

"Madem zîhayatın en kıymetdarı zîruhtur." En kıymettar nasıl ruh sahipleri oluyor; ruhsuz hayat mümkün mü?

Hayatsız ruh mümkündür, ama ruhsuz hayat mümkün değildir. Ruhu ayakta tutan şey alem-i emir ve iradeden gelen kanun ya da emirdir. Ruh bu yönü ile araz değil cevherdir, yani ayakta tutulan değil ayakta tutandır. Yani ruh sebepsiz bir şekilde direkt İlahi emir ve irade ile ayakta durmaktadır; bu yönü ile mevcudat içinde en mümtaz ve en cevher olan şey ruhtur.

Gelelim ruhsuz gibi duran nebati hayatlara. Aslında bitkilerin de ruhu vardır, ama onlarınki hayvanlarda ve insanlarda olduğu gibi bireysel ruh değil kolektif ruhtur. Mesela, elma türünün bir ruhu vardır, elmalar bu tek ruha bağlıdır; Üstadımız bu ruha "**kanun-u teşekkül**" demektedir. Bitkilerin her bir türünün böyle kolektif bir ruhu bulunmaktadır ve devamları da bu ruha bağlıdır.

Üstadımız bu hususa şu şekilde işaret ediyor:

"Kanun-u teşekkülâtı, yüzer tohumcuklarında beka bulup devam eder. Madem bir parçacık ruha benzeyen o çiçeğin kanun-u teşekkülü, timsal-i sureti bir Hafîz-i Hakîm tarafından ibka ediliyor, dağdağalı inkılâplar içinde kemâl-i intizamla zerrecikler gibi tohumlarında muhafaza ediliyor, bâki kalır. Elbette, gayet cemiyetli ve gayet yüksek bir mahiyete mâlik ve haricî vücut giydirilmiş ve zîşuur ve zîhayat ve nuranî kanun-u emrî olan ruh-u beşer, ne derece kat'iyetle bekaya mazhar ve ebediyetle merbut ve sermediyetle alâkadar olduğunu anlamazsan, nasıl 'Zîşuur bir insanım.' diyebilirsin?"

"Evet, koca bir ağacın bir derece ruha benzeyen programını ve kanun-u teşekkülâtını, bir nokta gibi en küçük çekirdekte derc edip muhafaza eden bir Zât-ı Hakîm-i Zülcelâl, bir Zât-ı Hafîz-i Bîzeval hakkında, 'Vefat edenlerin ruhlarını nasıl muhafaza eder?' denilir mi?"(1)

(1) bk. [Sözler, Yirmi Dokuzuncu Söz.](#)